

- 14 Res inter alios acta operatur presumptionem, & quidem, num. 15.
- 16 Testes, & acta inter alios presumptionem producant quoad alios.
- 17 Sententia in contumacem nulli tertio parit præjudicium.
- 18 Cum principalis, & legitimus contradictor litigat, res iudicata nocet omnibus, quorum jus ab illo pendebat.
- 19 Sententia super filiatione inter patrem, & filium jus facit quoad omnes ex illa linea.
- 20 Si cum patre non sit controversia, res iudicata quoad alios facit duntaxat presumptionem.
- 21 Sententia adversus heredem non afficit coheredem.
- 22 Res iudicata super statu, seu qualitate persone alius nocet, & prodest, & num. seqq.
- 25 Sententia nunquam alius nocet, si perfunctorie causa defendatur.
- 27 De actionibus præjudicialibus, remissive.
- 28 Qui lite mota, se liberum, aut ingenuum probaverit, talis pronunciari debet, tametsi adversarius iudicio non interstet.
- 29 Sententia his verbis enunciata, Servum Titii non videri, & cuius sit effectus.
- 30 Res iudicata circa artem jus facit quoad omnes.
- 31 Sententia in primogeniti possessorem officit cunctis ad illud vocatis.
- 32 Possunt vocati ejusmodi adistere liti.
- 33 Sententia contra gravatum restituere generat præjudicium fideicommissario.
- 34 Citationem opus non est illorum, quibus sententia secundario, ac per consequentiam nocere potest.
- 35 Cum aliquis sciens non prohibet ne alius de jure ipsius in iudicio contendat, sententia non prohibenti nocet.
- 36 De intellectu legis sæpe, de re iudic. pluribus distinctis casibus latissime agitur, & num. seqq. ad 44.
- 45 Lectio Florentina ejus textus defenditur.
- 46 Pignus unde dictum, ac quomodo ab hypotheca distinguatur.
- 47 Sententia adversum libertum, aut servum quando domino, vel patrono præjudicat, & num. 49. & 50.
- 51 Sententia in subditum an superiori noceat.
- 52 De intellectu capitis cum super, de re iudic. & num. 53.
- 54 Utiles est citatio eorum, quorum interest, ut sententia illis præjudicet.
- 55 Sententia in heredem num possit nocere legatariis, si ille ex fide causam non defenderit.
- 56 Regulariter res inter alios acta favorabilis eis prodest, quibus damosa noceret. Verum hæc regula nonnunquam solet fallere.
- 57 Si quis actus nullus pronuncietur, veluti testamentum, sententia jus facit generaliter quoad omnes.

CAPUT XIII.

Dupliciter accedere quisque potest ad iudicium, quod inter alios exercetur, aut proprium deducens ut principalis jus, aut ad fovendam causam alterutrius liti-

gantis, quia sua interest ne succumbat is quem coadjuvare intendit. Card. Tusch. *pract. conclus. lit. 1. concl. 83. num. 1. 17.* Azeved. *in l. 3. num. 16. 19. tit. 8. lib. 4. Recop. Carlev. de iudic. tom. 2. lib. 1. tit. 3. num. 18.* Urtil. *ad Afflict. decis. 147. in princ.* Gail. *lib. 1. observat. 69.* Villalob. *Arar. commun. opinion. lit. 1. num. 21. 22.* Cancer. *variar. lib. 2. cap. 16. à princ.* Salgad. *cum pluribus de revent. Bullar. part. 2. cap. 13. num. 2.* Marecot. *variar. lib. 1. cap. 20. ex num. 13.* Hermos. *in l. 33. gloss. 3. à num. 5. tit. 5. p. 5.* Scaccia *de appellat. quæst. 17. lim. 6. memb. 4. num. 49.* Ad dignoscendum an quis principaliter, vel accessorie veniat, talem regulam oportet observari, ut si res iudicata noceret tertio comparanti, censetur juris litigantis adjutor: quod si non officeret, principalis. Ita Salgad. *num. 8.* Merlin. *de pignor. lib. 5. q. 40. num. 1.*

Ad Num. 1.

Qui intervenit, ut litigantis jus tueatur in iudicio, causam prosequi tenetur in eo statu, quo eam reperit. Tusch. *sup. num. 1.* Menoch. *de arbitrar. lib. 2. cas. 18. num. 2.* Aug. Barbosa *collect. ad cap. fin. num. 6. ut lit. pend. in 6. & in Clement. Constitutionem, num. 3. de election. Cabed. part. 2. decis. 97. num. 14.* Cancer. *sup. lib. 3. cap. 16. num. 131. & 595.* Surd. *decis. 60. num. 6. & decis. 147. num. 6.* Gail. *d. lib. 1. observat. 71. num. 1.* & alii per plures apud Salgad. *d. cap. 13. num. 45. cum seqq.* etenim tertius hic in iudicio accessorium se habet, ideo statum cause immutare non valet, cum principali non liceat: nec rei, vel actoris vicem gerit, nec cum eo causa agitari dicitur. Greg. Lop. *in l. 7. gloss. 3. tit. 23. p. 3.*

Præterea sententia in hujusmodi tertium dirigi, aut exequi non poterit. Petr. Barbosa *in l. Venditor, num. 102. de iudic.* Hermos. *cum aliis sup. num. 23. 26.* Nec valet ex proprio privilegio causam ad aliud revocare Tribunal. Gail. *d. observat. 71. num. 2.* Petr. Barbosa *num. 100.* Ant. Fab. *in ration. ad l. Venditor, de iudic. Amat. variar. resolut. 86. num. 63.* & ibi plures: quæ quidem obtinent etiam in illo, qui potuit causam à principio, antequam inchoaretur, suscipere, ut venditor. Salgad. *sup. num. 57.* Hermos. *d. gloss. 3. num. 3. & 5. vers. Et admittitur ad causam.*

Ibi: Igitur quoties venditor.

Venditor adstans liti cum emptore pendenti, causam fovet in eo statu, quo existit. Ant. Gom. *variar. lib. 2. cap. 2. num. 39. vers. Quod tamen.* Giurba *decis. 8.* Guzman. *de eviction. quæst. 6. ex num. 8.* Petr. Barbosa *suprà num. 119.* Hermos. *cum multis d. num. 5. vers. Et admittitur, nec privilegii exemptione juvatur, ut forum declinet, quanquam Ecclesiasticus.* Ant. Gom. *ubi proxime.* Amat. *d. resolut. 86. num. 68. ac dixi sup. cap. 8. num. 5.*

Vers. Primum, ex his colligitur.

Adstans tertius liti pro suo interesse poterit allegare & probare quæ principalis litigator omiserat. Petr. Barbosa *in d. l. Venditor, num. 120.* Cujac. *in l. Si suspecta, ff. de inoffic. testam. Aug.*

Aug. Barbosa *in cap. 2. numero 9. de procurator. in 6. Gail. d. observat. 71. numero 1.* Guzm. *d. quæst. 6. numer. 36.* Hermos. *num. 14.* Villalob. *sup. lit. T, numero 21.* Ayllon. *addit. ad Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 40. vers. Itaque si post finitam, Afflict. decis. 235.*

Ad Num. 2.

6 Nemini dubium est, quin tertius coadjuvans litigantem, possit testes intra terminum probatorium producere. Ant. Gom. *in l. 40. Tauri, numer. 73.* Cujac. & cæteri pronuper laudati. Illud autem in controversiam revocatur, an idem liceat termino elapso, sive post attestationem publicationem, cum scilicet tertius antea nullam liti notitiam obtinuerat? Affirmativa placuit Cancer. *sup. lib. 1. cap. 3. num. 66.* Urtil. *cum Afflict. decis. 235. num. 2.* Hermos. *d. gloss. 3. num. 12.* Trentac. *variar. lib. 2. tit. de iudic. resolut. 16. num. 9.* Negativa Petr. Barbosa *in d. l. venditor, numero 124.* Cabed. *decis. 96. num. 15.* Azeved. *in d. l. 3. Recop. num. 16.* Tusch. *ead. conclus. 83. num. 11.* Guttier. *Pract. lib. 1. quæst. 66. num. 1.* à qua deviare non oportet, nisi tertius Republicæ causâ abfuerit, vel alia ratione restitutionis beneficium impetraret ex clausula generali, qua majoribus ætate subvenitur, *l. 1. & per tot. ff. ex quib. caus. major.* sicut minori hoc casu conceditur, ut cum D. Covar. *infra, cap. proximo, sub num. 3.* comprobabitur.

Ibi: Cujus rei exemplum traditur in venditore.

7 Hoc autem exemplum adaptari nequit, nisi venditor remisit emptori obligationem liti denunciandæ, vel in aliis casibus, de quibus Hermos. *in l. 32. gloss. 3. ex num. 76. tit. 5. part. 5.* etenim regulariter ille de evictione non tenetur, nisi hic de lite mota ipsum certiore faciat, *l. 2. tit. 5. part. 5.* ubi Hermos. *gloss. 3. art. 1. num. 1.* iura cumulat, & Interpretes. Quod ita verum est, ut scientia liti aliunde quæsitâ non noceat ei, qui vendidit. Hermos. *cum pluribus numero 2.* Nec audietur venditor, si non sua interstet lis, de qua agitur, quia de evictione non teneatur; etenim tertius nunquam admittitur, ut liti adstet, nisi de proprio interesse constitit. Tusch. *d. conclus. 83. num. 22.* Afflict. *decis. 235.* & ibi Urtil. *num. 2.* Menoch. *de arbitrar. lib. 2. cap. 18. num. 3.* Garcia *de nobilit. gloss. 40. num. 7.* Salgad. *de reg. protect. part. 4. cap. 8. num. 99.* Cancer. *lib. 2. cap. 16. à num. 31.* & alij apud Barbof. *collect. ad cap. Veniens 38. de testibus.* Trentac. *suprà numero 10.* idque in continentibus, ac summarie probandum. Cancer. & alij.

Ibi: Nec poterat venditor emptorem.

8 Etsi venditor possit à principio ante iudicium ceptum in se causam assumere, Petr. Barbosa *in l. venditor, ex num. 109.* de iudic. late Hermos. *in l. 33. gloss. 3. à nu. 2. tit. 5. part. 5.* non valebit excludere emptorem, cum iam mota lite ut tertius comparet; nec em-
D. de Faria Covar. Enucl.

proxi ab instantia resilire permittitur. Petr. Barb. *sup. num. 104.* Sed si venditor novandi animo præveniens ante licem motam causam suscipiat, ita ut emptor nequaquam vexari possit, ut fieri potest, Hermos. *ubi proxime, Petr. Barbosa num. 109.* emptor ejus interesse cessante, à iudicio repellitur ex proximè præmissis num. precedenti.

Ad Num. 3.

Sententia adversus heredem pronunciata de viribus testamenti contententem, legatariis, & fideicommissariis, etiam liti inficiis præjudicat, *l. 20. titul. 22. part. 3.* ubi Greg. Lop. *gloss. 24.* Tusch. *lit. 5. conclus. 174. num. 25.* Petr. Barbosa *num. 170.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 53. ex num. 40.* Urtil. *sup. decis. 396. num. 6.* Villalob. *commun. opin. lit. 5. num. 74.* Aug. Barbosa *cum aliis in cap. Cum super, num. 25. de re iudic. Salgad. num. 312.* Donel. *lib. 27. cap. 1.* Cujac. & Fab. *in l. Si suspecta, de inoffic. testam. qui docent, transactionem hæredis legatariis non obesse: nec sententia in unum ex legatariis ex defectu testamenti aliis nocet, l. 1. de except. rei iudic. Cujac. in l. Si servus plurium, ff. de legat. 1. Salgad. de reg. protect. p. 4. c. 8. num. 23.*

Ibi: Idem erit in legatariis.

Legatarii ubi controvertitur cum hærede instituto super validitate testamenti, liti adstere pro suo interesse permittuntur, *l. 7. tit. 23. part. 3.* Tusch. *lit. T, conclus. 83. numer. 16.* Cujac. *in l. Si suspecta, de offic. testam. Ant. Fab. in ration. ibidem, Phanuc. tract. de inventar. part. 5. numero 35.* Donell. *commentar. lib. 28. cap. 6.* Quod si legatarii non compareant in protectionem causæ, hæresque testamentum perfunctorie, vel per collusionem tuitus succubuerit, sententia non officiet legatariis, qui poterunt aut causam iterum agere, ut cum D. Covar. *infra asseretur, num. 25.* aut ab hærede, fraude probata, actione in factum relicta per testatorem judicialiter extorquere Cujac. *ubi nuper.*

Hæc verum habent, si intendatur nullitas testamenti ex defectu solemnitatis, sive falsitatis suspicione, aliave causâ simili, quia legata perirent, hærede superato: non sic cum ob præteritionem, vel exheredationem liberorum contra testamentum contenditur; nam etsi hæres superato evadat, legata præstantur, *l. fin. titul. 8. part. 6. authent. Ex causa, C. de liber. præterit. idem legatarii adstere liti nequibunt, cum sua nihil interstet, ex dictis sup. numero 7.* ut observat Greg. Lop. *in l. 20. gloss. 23. titul. 22. l. gloss. 2. tit. 23. part. 3.*

Ad Num. 12.

Res inter alios iudicata regulariter tertio nec prodesse, nec officere solet, *cap. Quamvis 25. de re iudic. l. 20. tit. 22. part. 3. titul. C, res int. alios act. Greg. Lop. in d. l. 20. gloss. 2.* Salgad. *de reg. protect. part. 4. cap. 8. ex num. 19.* Alciat. *in l. 2. num. 59. C. de edend. Tiraq. tractat. res int. al. act. ex numero 2.* Menoch. *de arbitrar. casu 140. in princ.* Merlin. *de pignor. lib. 5. q. 39. nu. 1.* Cujac. *in d. c. Quamvis, M Fab.*